

4. Eelarvestrateegia 2020-2023

Eelarvestrateegia on koostatud arengukava osana arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist.

Linna eelarvestrateegia koostamise peamiseks eesmärgiks on tagada perspektiivis eelarvepoliitika jätkusuutlikkus, mis tagaks linna tervikliku ja tasakaaluka arengu. Eelarvestrateegia hõlmab nelja eelseisvat eelarveaastat.

Linna eelarvestrateegia koostamise lähtealuseks on Narva-Jõesuu arengukava ning Rahandusministeeriumi 2019. aasta kevadine majandusprognosis.

Lisaks on eelarvestrateegias rakendatud finantsdistsipliini tagamise meetme täitmine, et vältida linna raske finantsolukorra tekkimist.

Käesoleva eelarvestrateegia järgmistes osades ja tabelites antakse ülevaade majanduskeskkonnast, Narva-Jõesuu linna finantsolukorrast, põhitegevuse tulude ja kulude prognoosist, investeerimis- ja finantseerimistegevuse ja likviidsete varade muutustest ning finantsdistsipliini tagamise meetmetest.

4.1. Eesti toimekeskkonna ülevaade

2018. aastal oli majanduskasv 3,9% võrreldes 2017. aastaga. Kõige enam mõjutas seda eratarbimine, mis suurenes 2018. aastal 4,6%. SKP kasv ületas ka 2018. aastal hõivatute arvu suurenemist. Majanduskasv peaks sel ja järgnevatel aastatel aeglustuma kooskõlas välisnõudluse arenguga.

Eesti elanike materiaalse heaolu kasv on olnud stabiilselt kiire alates 2011. aastast. 2018. aastal kiirenes eratarbimise kasv pärast ajutist aeglustumist 2017. aastal 4,6%ni kiire palgatõusu ja samas tempos kasvanud sotsiaalsiirete najal. Umbes sama kiiresti võiks eratarbimine kasvada ka 2019. aastal, kuna palgakasvu mõningase aeglustumise kompenseerib inflatsiooni pidurdumine. 2020. aastast alates aga peaks tarbimise selgelt aeglustuma, kuna keskmise palga kasvutempo aeglustub, hõive kasvu võimalused ammenduvad ja inflatsioonil enam langusruumi ei ole. Oluliselt aeglustuv inflatsioon on üks tegur, mis toetab elanike ostujõu kasvu 2019. aastal.

Palgakasv püsis kogu eelmise aasta jooksul kiire, kasvades kõikides tegevusalades. Statistikaameti andmetel oli eelmisel aastal keskmine brutokuupalk 1310 eurot, mis oli 7,3 protsenti kõrgem kui 2017. Majanduse jahtudes võib eeldada ka palgakasvu aeglustumist, kuid tööjõupuuduse tõttu surve töötasu tõsta püsib ka edaspidi. Prognoosi kohaselt oodatakse 2019. aasta palgakasvuks 6,4%, mis on veidi madalam kui eelmisel aastal. Alates 2020. aastast oodatakse palgakasvu stabiliseerumist 5% lähedal, mis on kooskõlas majanduskasvuga. Reaalpalga ehk inflatsiooniga korrigeeritud palgakasv aeglustub samuti praeguselt 4%lt ning püsib alates 2020. aastast 3% läheduses.

2018. aasta kokkuvõttes toimus tööturul positiivne areng – hõive kasvas sel perioodil 0,9% võrra ning tööpuudus langes aasta kokkuvõttes 5,4%ni. Vaatamata majanduskasvu aeglustumisele püsib nõudlus täiendava tööjõu järele. Käesoleval aastal oodatakse hõive arengut kooskõlas majandusarenguga, mistõttu prognoositakse hõive mõõdukat 0,9% kasvu. 2020. aastal hõive kasv peatub ning pöörduv langusesse alates 2021. aastast. Tööpuudus stabiliseerub prognoosisperioodil veidi allpool 6% taset.

Tabel 1. Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognosis perioodil 2020-2023:

Makromajanduslikud näitajad	2018	2019	2020	2021	2022	2023
SKP reaalkasv, %	3,9	3,1	2,7	2,6	2,6	2,5
SKP nominaalkasv, %	8,6	6	5,5	5,3	5	4,9
Kaupade ja teenuste eksport	4,3	3,2	3	3,2	3,3	3,3
Tarbijahinnaindeksi muutus, %	3,4	2,1	2,2	2,0	2,0	2,0
Keskmine palk, eurot	1310	1398	1471	1544	1621	1701
Keskmise palga reaalkasv, %	4,0	4,2	3,0	2,9	2,9	2,9
Keskmise palga nominaalkasv, %	7,6	6,4	5,2	5,0	4,9	4,9
Tööhõive kasv, %	0,9	0,9	0	-0,1	-0,2	-0,2
Töötuse määr, %	5,4	5,6	5,7	5,7	5,7	5,7

Riigieelarves edasiantavate tulude alla kuuluva kohalikele omavalitsustele eraldatava tulumaksu 2019. aasta laekumise prognoosi suurendati võrreldes riigieelarves oodatuga 18 mln euro võrra 1 200 mln euron, mis tulenes brutopalga fondi ülespoole korrigeerimisest. KOVidele eraldatava tulumaksu määra

tõstmise 2019. aastal 0,07% võrra 11,93%le ning 2020. aastal 11,96%le vähendab riigieelarvesse laekuvat füüsilise isiku tulumaksu. Kohalikele omavalitsustele edasiantava füüsilise isiku tulumaksu prognoos sõltub eelkõige brutopalgafondi kasvust.

Maamaksu prognoos sõltub kohalike omavalitsuste kehtestatud maksumääradest ja maa väärtusest.

Alates 2020. aastast makstakse kohalikele omavalitsustele kaevandamisõiguse tasu 0,08 eurot tonni eest termilise töötlemise käitise ja 0,08 eurot põlevkivi tuha saaste tasu põlevkivi tuhamäe.

4.2. Narva-Jõesuu linna põhitegevuse prognoos

Narva-Jõesuu linna nõrkuseks on elanike arvu vähenemine, mis mõjutavad oluliselt riigieelarve tasandus- ja toetusfondi suurust.

Rahvastiku vanuseline struktuur on nii Ida-Viru maakonnas kui ka Narva-Jõesuu linnas Eesti keskmisega võrreldes vähem jätkusuutlik – laste ja noorte osakaal elanikkonnas on keskmisest madalam, eakate oma kõrgem.

Elanikkonna arvu muudatustest 2018-2019 annab ülevaate alljärgnev tabel:

Tabel 2.

Vanus	31.12.2018.a. (inimeste arv)	31.03.2019.a. (inimeste arv)	Muutus 2018 ja 2019 (+/-)
lapsed 0-6	221	205	-16
lapsed 7-18	518	496	-22
tööealised 19-64	2888	2748	-140
vanurid 65...	1108	1152	44
Kokku:	4735	4601	-134

Elanikkonna arvu vähenemine on tingitud inimeste lahkumisest tööotsingul Eesti suurtesse linnadesse või välismaale ning Narva-Jõesuu linnas on probleemiks sündivuse vähenemine.

2018. aasta jooksul sündis 28 last ning aasta jooksul suri 64 inimest.

2017. aastal oli keskmise töötute arv 186, 2018. aastal 172 ja 31.03.2019.a seisuga on linnas 167 Töötukassas registreeritud töötut ehk 4,0 % Narva- Jõesuu linna elanikest, mis on 3,0 % võrra vähem kui eelmisel aastal.

2017. aasta keskmine palgatulu saajate arv oli 1795 töötajat, 2018. aasta keskmine palgatulu saajate arv oli 1990 töötajat ning 2019. aasta keskmine eeldatav maksumaksjate arv on 2057 töötajat. Võrreldes 2018. aastaga suureneb maksumaksjate arv 3,0 % võrra. Maksumaksjate arv moodustab 45,0 % Narva- Jõesuu linna elanikest.

Narva-Jõesuu linnas brutopalk on tunduvalt madalam kui keskmine brutopalk riigis:

Tabel 3.

	2016	2017	2018	2019 (eeldatav)
Naeva-Jõesuu linna keskmine palk	881	956	942	968
Riigi keskmine palk	1144	1221	1310	1398
Vahe (%)	-23%	-22%	-28%	-31%

Narva-Jõesuu linna strateegia ja tegevuskava elluviimisel arvestatakse läbivalt järgnevaid põhimõtteid: -jätkusuutlik majandamine - põhitegevuse tuludega kaetakse ära põhitegevuse kulud ning kindlasti ka laenude tagasimaksud ja intressikulud. Pikaajalised kohustused võetakse ainult investeringuteks, mitte jooksvate kulude katteks. Aasta lõpu seisuga ei plaanita ületada netovõlakoormuse lubatud ülempiiri. -täiendavalt on eesmärgiks tagada Narva-Jõesuu linna kõrge finantsvõimekus, mis lähtub säästvast ja tulevikku suunatud investeerimis- ja arendustegevusest.

Prognoosi eeldused:

- Maksumäärasid ei muudeta oluliselt;
- Hallatavates asutustes ei toimu muutusi, mis toovad kaasa olulisi tulude ja kulude suurenemisi;
- Aktsiate ostu ega müüki ei toimu;
- Antavate toetuste määrad jäävad samale tasemele.

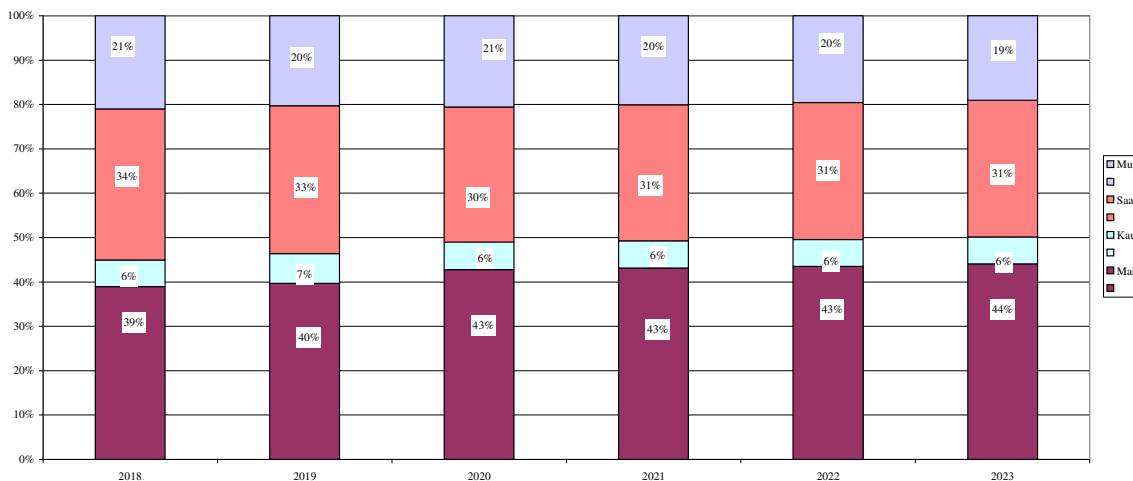
Põhitegevuse tulud

Põhitegevuse tulud koosnevad maksutuludest, tuludest kaupade ja teenuste müügist, saadavatest toetustest tegevuskuludeks ja muudest tegevustuludest:

Tabel 4.

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	8 159 176	8 222 289	7 908 060	8 105 058	8 312 133	8 540 287
Maksutulud	3 179 621	3 263 990	3 380 632	3 495 726	3 612 433	3 762 830
<i>sh tulumaks</i>	2 752 800	2 851 635	2 957 577	3 072 671	3 189 378	3 339 775
<i>sh maamaks</i>	297 497	296 655	296 655	296 655	296 655	296 655
<i>sh muud maksutulud</i>	129 324	115 700	126 400	126 400	126 400	126 400
Tulud kaupade ja teenuste müügist	488 593	548 747	493 351	499 037	508 450	521 034
Saadavad toetused tegevuskuludeks	2 780 374	2 743 552	2 408 077	2 484 295	2 565 250	2 630 423
<i>sh tasandusfond</i>	979 382	918 797	839 513	915 731	996 686	1 061 859
<i>sh toetusfond</i>	1 518 534	1 559 694	1 559 694	1 559 694	1 559 694	1 559 694
<i>sh muud saadud toetused</i>	282 458	265 061	8 870	8 870	8 870	8 870
<i>tegevuskuludeks</i>						
Muud tegevustulud	1 710 588	1 666 000	1 626 000	1 626 000	1 626 000	1 626 000

Narva-Jõesuu linna põhitegevuse tulude struktuur on toodud alljärgneval graafikul aastate lõikes:

Maksud

Eelarvestrateegias on kavandatud riiklikest maksudest füüsilise isiku tulumaks ja maamaks. Kohalikeks maksudeks on reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks ning parkimistasu (edaspidi muud maksud).

2019. aastal on maksude osakaal 40,0 % põhitegevuse tuludest, 2020-2023. aastal üle 40 % põhitegevuse tuludest.

Kõige olulisem tuluallikas *on üksikisiku tulumaks*. Tulumaksu prognoos põhineb maksumaksjate arvu, sissetulekute suuruse ning tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhte (omavalitsustele laekuv tulumaksusumäär) prognoosil. Tulumaksu muudatustest annab ülevaate alljärgnev tabel:

Tabel 5.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Maksumaksjate arv	1990	2 057	2 036	2 034	2 030	2 026
Maksumaksjate arvu muutus	-	0,0%	-1,0%	-0,1%	-0,2%	-0,2%
Väljamaksed füüsilistele isikutele	22 983 706	23 837 583	24 728 908	25 691 226	26 667 040	27 924 542
Sissetulek inimese kohta kuus	942	968	1 012	1 053	1 095	1 149
Sissetuleku kasv	-	4,0%	4,5%	4,0%	4,0%	4,9%
Sissetuleku kasv Eestis kokku	-	6,4%	5,2%	5,0%	5,0%	4,9%

Tulumaksu laekumine	2 752 800	2 851 635	2 957 577	3 072 671	3 189 378	3 339 775
Tulumaksu laekumise kasv	-	4,6%	3,7%	3,9%	3,8%	4,7%
Tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe	11,86%	11,93%	11,96%	11,96%	11,96%	11,96%

Narva-Jõesuu linnale laekuv tulu üksikisiku tulumaksust suureneb seoses keskmise palga suurenemisega.

2019. aastal on üksikisiku tulumaksu osakaal 35,0 % põhitegevuse tuludest, 2020-2023. aastal üle 35 % põhitegevuse tuludest. Tulumaksu tõusuks 2019.a. prognoositud 4,6 %, 2020.a. 3,7 %, 2021.a. 3,9 %, 2022.a. 3,8 % ja 2023.a. 4,7 %. Üksikisiku tulumaksu kasvu planeeritakse vähem, võrreldes rahandusministeeriumi kevadise prognoosiga, sest Narva-Jõesuu linnal sissetulek kasvab aeglasemalt kui Eestis keskmiselt, tööaliste elanike arv väheneb ning Narva elektrijaamades koondatakse töökohad põlevkivienergeetika mõju vähenemise tõttu, mis toob kaasa maksumaksjate arvu vähenemise.

Maamaksust laekuv tulu on perioodil planeeritud stabiilsena. Maamaks laekub 100% -liselt kohaliku omavalitsuse eelarvesse.

Muud maksud on kavandatud 2019. aastal vähem kui 2018. aastal. 2020. aastal on kavandatud tõusu 9,0 % ja järgnevatel aastatel planeeritakse muud maksud 2020. aasta tasemel.

Tulud kaupade ja teenuste müügist koosnevad järgmistest laekumistest: riigilõivust, linnavalitsuse-, haridus- ja kultuuriasutuste omatuludest, elamu- ja kommunaalasutuste tuludest, üüri- ja rendituludest, tuludest õiguste müügist ja kantseleitasudest. Tulude planeerimisel on võetud arvesse eelmise aasta tegelik ja jooksva aasta oodatav laekumine ning muudatused asutuste tegevustes Põhiosa tuludest laekub haridusvaldkonna tegevusest. Hariduse tegevuse tuludest laekub suurim osa teistelt omavalitsustelt haridusasutuste tegevuskulude katteks.

Saadavad toetused tegevuskuludeks

2019.

aastal on toetuste osakaal 33 %, 2020. aastal 30 % ja 2021-2023. aastal 31 % põhitegevuse tuludest.

Põhjuseks on see, et muid sihtotstarbelisi toetusi ei ole võimalik prognoosida. Sihtotstarbelised toetused eraldatakse konkreetse eelarveaasta jooksul.

Tasandusfondi eraldis on mittesihtotstarbeline riigi poolt jaotatav toetussumma KOV tulubaasi kindlustamiseks. Riigieelarve kohaliku omavalitsuse üksuste tasandusfondist toetuse eraldamise aluseks on arvestusliku keskmise tegevuskulu ja arvestuslike tulude vahe ning toetustaseme koefitsiendiga k tagatakse arvestuslike tegevuskulude katteks vajalikud vahendid k-ga kehtestatud tasemel. Koefitsiendi k suuruseks on 2003. aastast alates olnud 0,9. Toetust eraldatakse kui arvestuslik keskmise tegevuskulu ületab arvestuslike tulusid. Arvestuslike tulude arvutamisel võetakse aluseks tulumaksu ja maamaksu laekumised. Arvestuslik tulumaks leitakse kolmel eelneval aastal laekunud tulumaksude kaalutud keskmisena (n-3 aasta kaaluga 0,2, n-2 aasta kaaluga 0,3 ning n-1 aasta kaaluga 0,5). Alates 2019. aastast arvestatakse maamaksu täismääras.

Narva-Jõesuu linna arvestuslike tulude arvutamist näitab alljärgnev tabel:

Tabel 6.

Eelarvete tasandusfond	ARVESTUSLIKUD TULUD (AT)				
	Tulumaks			Arvestuslik maamaks aastal n-1	Arvestuslikud tulud KOKKU
	aastal n-3	aastal n-2	aastal n-1		
<i>parametrite väärtused</i>	<i>0,2</i>	<i>0,3</i>	<i>0,5</i>		
2018	2 027 057	2 125 814	2 424 809	146 332	2 452 448
2019	2 125 814	2 424 809	2 725 868	296 655	2 853 028
2020	2 424 809	2 725 868	2 851 635	296 655	3 050 726
2021	2 725 868	2 851 635	2 957 577	296 655	3 182 856
2022	2 851 635	2 957 577	3 072 671	296 655	3 292 024

2023	2 957 577	3 072 671	3 189 378	296 655	3 404 660

Kohalike omavalitsuste arvestusliku keskmise tegevuskulu arvutuste aluseks on parameetrite hinded (ühiku maksumus) eurodes (vt tabel 8). Iga konkreetse statistilise näitaja osas ühiku kohta arvutatud arvestusliku keskmise tegevuskulu korrutamisel omavalitsusüksuse konkreetse statistilise näitajaga saadakse konkreetse kohaliku omavalitsuse üksuse arvestuslik keskmine tegevuskulu. Narva-Jõesuu linna arvestuslike kulude arvutamist näitab alljärgnev tabel:

Tabel 7.

Eelarvete tasandusfond	ARVESTUSLIKUD KULUD (AK)					
	Demograafiline struktuur seisuga 1. jaanuar aastal n					
	lapsed 0-6	lapsed 7-18	tööealised 19-64	vanurid 65-...	lapsed 7-15	Rahvaarv KOKKU
<i>parameetrite väärtused</i>						
2018	234	515	2 991	1 088	399	4 828
2019	221	518	2 888	1 108	383	4 735
2020	205	496	2 748	1 152	361	4 601
2021	205	496	2 748	1 152	361	4 601
2022	205	496	2 748	1 152	361	4 601
2023	205	496	2 748	1 152	361	4 601

Eelarvete tasandusfond	ARVESTUSLIKUD KULUD (AK)					
	Hooldatavate ja hooldajateenusele suunatud arv (iga isik arvestatud ainult üks kord!)				hooldatavad lapsed	
	2006	2007	2008	Arvestuslik keskmine	arv	summa
<i>parameetrite väärtused</i>						
2018	77	32	24	37	0	0
2019	77	32	24	37	4	5 622
2020	77	32	24	37	4	4 779
2021	77	32	24	37	4	3 345
2022	77	32	24	37	4	1 840
2023	77	32	24	37	4	736

Eelarvete tasandusfond	ARVESTUSLIKUD KULUD (AK)			Arvestuslik tasandusfond	Täisealiste isikute hoolekande kulude katmiseks üldhooldekodus		Eelarvete tasandusfond
	Tagamaalisuse koefitsient kooliealised	Gümnaasiumi õpilasi munitsipaal-koolides 2017	Arvestuslikud kulud KOKKU		arv	hüvitis	
	<i>parameetrite väärtused</i>					<i>0,9</i>	
2018	1,87	59	3 540 650	979 382			979 382
2019	1,87	69	3 749 238	904 397	3	14 400	918 797
2020	1,87	69	3 964 198	825 113	3	14 400	839 513
2021	1,87	69	4 184 334	901 331	3	14 400	915 731
2022	1,87	69	4 383 453	982 286	3	14 400	996 686
2023	1,87	69	4 568 504	1 047 459	3	14 400	1 061 859

Tabel 8. Parameetrite arvutatud väärtused (eurodes)

Parameetrid	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0-6 aastane	2 047	2 866	3 153	3 334	3 498	3 648
7-18 aastane	507	467	512	541	568	592
7-15 aastane PK	862	1 187	1 305	1 380	1 448	1 510
7-15 aastane ujumine	8	8	8	8	9	9
Gümn õp munitsipaal-koolis	862	1 187	1 305	1 380	1 448	1 510

tööealine (19-64)	460	462	486	514	539	562
vanur (65 ja üle)	668	670	677	716	751	783
teed	4 745					
Üldhooldekodude eritoetus		4 800	4 800	4 800	4 800	4 800
hooldatavad lapsed		1 405	1 195	836	460	184
Hooldatavad täiskasvanud	551	454	303	182	76	18

Tasandusfondi prognoosimisel lähtutakse jooksvaks aastaks kehtestatud tasandusfondi arvutamise mudelist.

Toetusfond on eelarvestrateegias planeeritud samas mahus kui 2019. aastal:

Tabel 9.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hariduskuludeks	866 723	919 390	919 390	919 390	919 390	919 390
Puuetega laste hooldustoetuse jaotus	6 077					
Toimetulekutoetus	112 626	116 207	116 207	116 207	116 207	116 207
Sotsiaalteenuste osutamise toetus	3 315					
Täisealiste isikute hoolekande kulude katmiseks üldhooldekodus	14 400					
Sündide ja surmade registreerimine	352	474	474	474	474	474
Asendushooldus	92 754	93 313	93 313	93 313	93 313	93 313
Matusetoetus	16 149	17 844	17 844	17 844	17 844	17 844
Teederaha (vt tabel 10)	261 786	261 600	261 600	261 600	261 600	261 600
Raske ja sügava puudega lastele sotsiaalteenuste osutamiseks	7 762	9 890	9 890	9 890	9 890	9 890
Koolieelsete lasteasutuste toetus	48 671	51 211	51 211	51 211	51 211	51 211
Huvitegevuse toetus	87 919	89 765	89 765	89 765	89 765	89 765
KOKKU	1 518 534	1 559 694	1 559 694	1 559 694	1 559 694	1 559 694

Tabel 10.

Teederaha	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Maanteede pikkus	91,236	91,236	91,236	91,236	91,236	91,236
Tänavate pikkus	60,79	60,79	60,788	60,788	60,788	60,788
kilomeetrihind	662,45	661,98	661,98	661,98	661,98	661,98
tänavate pikkuse viiekordne määr	303,94	303,94	303,94	303,94	303,94	303,94
Kokku	261 786	261 600	261 600	261 600	261 600	261 600

Muud saadud toetused

Muud saadud (sihtotstarbelised) toetused sõltuvad riigi poliitikast ja rahandusvõimalusest. Sihtotstarbelised toetused ei muuda linnavalitsuse eelarves tulude ja kulude tasakaalu, sest põhimõtteliselt makstakse need samas ulatuses laekumisega välja vastavalt määratud sihtotstarbele. Eelarvestrateegias 2020-2023 on ette nähtud Narva-Jõesuu Linnaraamatukogule teavikute soetamiseks ja antud toetuse prognoosimisel lähtutakse jooksvaks aastaks kehtestatud toetuse arvutamisest.

Muud tegevustulud

Muud tegevustulud on ressursitasud (kaevandamisõiguse tasu ja laekumised vee erikasutusest), viivistasud ja trahvid. Ressursitasud moodustavad olulist osa põhitegevuse tuludest: üle 1,6 miljoni euro aastas ehk 20% põhitegevuse tuludest.

Keskonnatasude seaduse muutmise kohaselt peab Narva-Jõesuu linn saama alates 2020. aastast lisaks loodusressursidele (kaevandamisõiguse tasu ja vee erikasutustasu) tasu ka tuha ladestamise eest ja põlevkivi ümbertöötlemise eest. Kuna alates 2019. aastast jääb põlevkivienergeetikas tootmisvõimsust

vähemaks ning võib põlevkivi vajadus tulla umbes 15 protsenti väiksem, kui oli 2018. aastal, eelarvestrateegia perioodil ei ole planeeritud täiendavaid keskkonnatasusid.

Ressursitasude puhul on riskifaktoriks nende tulude vähenemine, mida ei ole võimalik ette prognoosida.

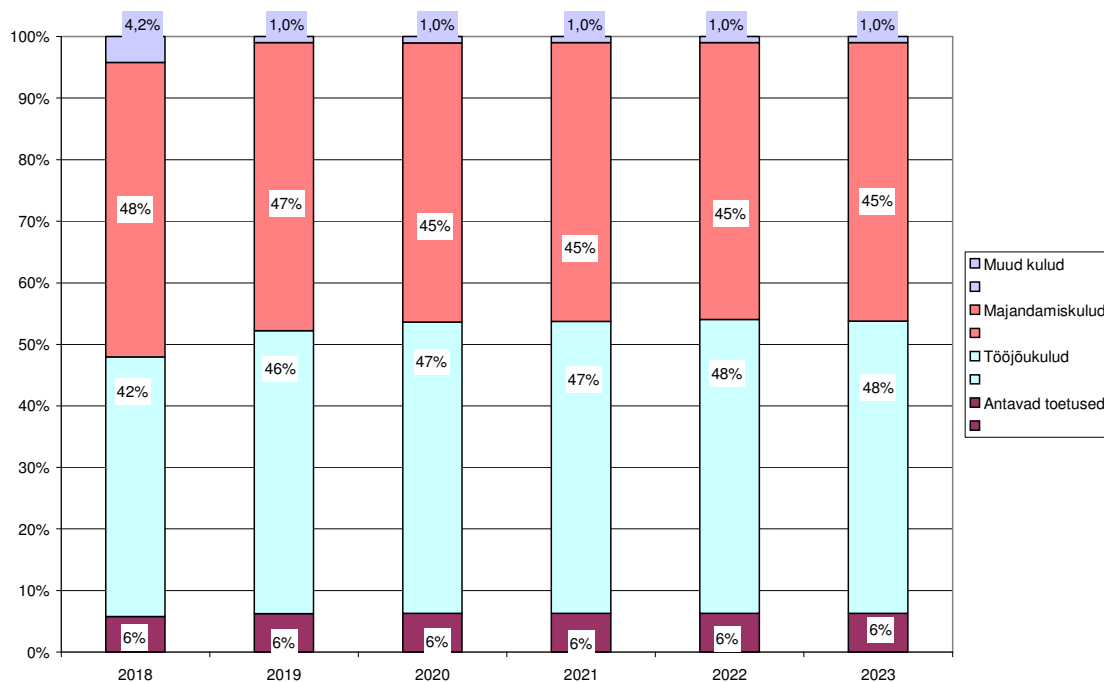
Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kulud koosnevad antavatest toetustest tegevuskuludeks ja muudest tegevuskuludest:

Tabel 11.

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	6 791 470	7 630 573	7 389 203	7 578 196	7 654 073	7 820 079
Antavad toetused tegevuskuludeks	451 410	475 278	465 658	474 818	482 842	490 874
Muud tegevuskulud	6 340 060	7 155 295	6 923 545	7 103 378	7 171 231	7 329 205
sh personalikulud	3 285 980	3 508 389	3 495 492	3 596 869	3 654 861	3 716 285
sh majandamiskulud	2 726 207	3 573 666	3 353 053	3 431 509	3 441 370	3 537 920
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud			153 493	153 493	153 493	153 493
sh muud kulud	327 873	73 240	75 000	75 000	75 000	75 000

Narva-Jõesuu linna põhitegevuse kulude struktuur on toodud alljärgneval graafikul aastate lõikes:

Põhitegevuse kulusid planeeritakse riigieelarvest, kohalikest eelarvest ja muudest allikatest. Kulude planeerimisel tuleb arvestada, et aasta kasutamata riigieraldiste jäägid kantakse üle järgmisse aastasse ja vajaduse korral korrigeeritakse ka järgnevate aastate kulude summad, mida rahastatakse riigieelarvest või muudest allikatest sihtotstarbeliste vahenditena.

Antavad toetused tegevuskuludeks

Toetusena tegevuskuludeks on kavandatud sotsiaalibitoetused ja muud toetused füüsilistele isikutele, sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks ja mittesihotstarbelised toetused. Kulude planeerimisel ei suurene antavad toetused oluliselt. Eelarvestrateegia perioodil on toetuste osakaal 6% põhitegevuse kuludest. 2019.a. antavate toetuste planeerimisel on arvestatud tõus 5%. Perioodil 2020- 2023 ei suurene antavad toetused üle 2% aastas. Linna poolt antavad toetused hõlmavad peamiselt toetusi sotsiaalseks kaitseks ja kolmanda sektori toetuste andmist.

Muud tegevuskulud

Muudeks tegevuskuludeks on kavandatud personalikulud, majandamiskulud ja muud kulud. Eelarvestrateegia perioodil moodustavad personali- ja majandamiskulud üle 90 % muudest kuludest.

Personalikulud

2019. aastal on planeeritud keskmine brutopalgatõus töötajatel ja teenistujatel 6,7% (palga alammäära tõus, lasteaegade ja koolide õpetajate brutopalgatõus). Perioodil 2020-2023 suureneb palgafond alla 3% aastas linna eelarvest palka saavatel isikutel.

Majandamiskuludele tõus eelarvestrateegia perioodil on minimaalne, jäädes 1-2 % juurde aastas. Majandamiskulud suurenevad aastas vähem kui rahandusministeeriumi tarbijahindade kasvu prognoos.

Muud kulud koosnevad riigilõivukuludest (s.h. kohtukulud), reservfondist ja vahenditest kaasavaks eelarveks. Reservfond moodustab kuni 1% põhitegevuse tuludest.

Kui ei ole ette nähtud olulist tulude suurenemist, ei ole võimalik planeerida ka olulist kulude kasvu.

Narva-Jõesuu linna põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude muutust näitavad alljärgnevad tabelid:

Tabel 12 A. Muutus sihtotstarbeliste vahendite arvestusega

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulude muutus	-	1%	-4%	2%	3%	3%
Põhitegevuse kulude muutus	-	12%	-3%	3%	1%	2%

Tabel 12 B. Muutus sihtotstarbeliste vahendite arvestuseta

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulude muutus	-	1%	-1%	2%	3%	3%
Põhitegevuse kulude muutus	-	13%	0%	3%	1%	2%

Põhitegevuse tulem

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe.

Tulenevalt KOFSt peab põhitegevuse tulem olema 0 või positiivne. Tegelikult peab põhitegevuse tulem olema siiski positiivne, sest lisaks põhitegevuse kulude katmisele on vaja teha ka investeringuid ning tasuda võetud laenu ja intresse.

Tabel 13. Põhitegevuse tulem 2018-2023

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	8 159 176	8 222 289	7 908 060	8 105 058	8 312 133	8 540 287
Põhitegevuse kulud kokku	6 791 470	7 630 573	7 389 203	7 578 196	7 654 073	7 820 079
Põhitegevuse tulem	1 367 705	591 716	518 857	526 862	658 060	720 208
Põhitegevuse tulemi suhe tuludesse	17%	7,2%	6,5%	6,6%	7,9%	8,4%

Strateegia eesmärgiks on põhitegevuse tulude-kulude ülejäägi saavutamine võimalikult suurel määral, et kasvatada linna investeerimisvõimet. Põhitegevuse tulemi suurus sõltub linna netovõlakooormuse võimalus, mis võib ulatuda kuni 100,0 %ni põhitegevuse tuludest, kui kuuekordne põhitegevuse tulem võrdub põhitegevuse tuludega või rohkem (miinus olemasolevad võlakohustused). Kui põhitegevuse tulemi suhe tuludesse ületab 16 % on netovõlakooormuse ülempiiriks 100 % põhitegevuse tuludest. Teisel juhul on võlakooormuse võimalus on 60 % põhitegevuse tuludest miinus olemasolevad võlakohustused. Eelarvestrateegia perioodil ületavad tulud kulusid igal aastal ning tulemi suhe tuludesse suureneb, saavutades 2023 suhte 8,4 %. Väike põhitegevuse tulem võib takistada tulevikus pikaajaliste kohustuste võtmist suurte investeerimisprojektide teostamiseks.

Eelmiste aastate kasutamata sihtotstarbelised vahendid mõjutavad põhitegevuse tulemi suurust. Need suunatakse järgmiste aastate põhitegevuse kuludesse ja see tähendab, et kasutamata sihtotstarbelised

vahendid suurendavad põhitegevuse kulusid ühelt poolt ja vähendavad põhitegevuse tulemit teiselt poolt.

4.3. Investeerimis- ja finantseerimistegevus

Investeerimistegevus koosneb investeerimiseks saadavatest laekumistest ja investeerimistegevuse väljaminekutest.

Investeeringute rahastamiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendeid, laenu võtmist ning sihtfinantseerimise vahendeid.

Eelarvestrateegia perioodil on investeerimistegevuse väljaminekuid rohkem kui laekumisi. Vahe on kavas katta põhitegevuse tulemi, laenu (liising) ja kasutamata likviidse varaga.

Tabel 14. Investeerimistegevus 2018-2023

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Investeerimistegevus kokku	-1 618 425	-1 182 656	-1 502 109	-451 103	-438 063	-232 450
Põhivara müük (+)	1	86 503	0	0	0	0
Põhivara soetus (-)	-2 772 828	-923 315	-2 624 864	-869 040	-1 861 600	-161 600
<i>sh projektide omaosalus</i>	-1 528 787	-726 738	-1 415 740	-369 040	-361 600	-161 600
Põhivara soetuseks saadav	1 244 041	196 577	1 209 124	500 000	1 500 000	0
sihtfinantseerimine (+)						
Põhivara soetuseks antav	-70 459	-515 758	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
sihtfinantseerimine (-)						
Finantstulud (+)	298	0	0	0	0	0
Finantskulud (-)	-19 478	-26 663	-46 369	-42 063	-36 463	-30 850

Investeerimistegevuse laekumiseks on planeeritud saadav sihtfinantseerimine. Põhivara müügist laekumisi ei prognoosita. Võimalikku linnavara müüki käsitletakse erakorralise laekumisena. Strateegias investeeringuid kajastavas tabelis on nii objektid, mille rahastamine on otsustatud, kui ka objektid, mille otsused on saamata. Objektide reaalne nimekiri ja maksumus sõltuvad konkreetsetest rahastamisotsustest ja hanketulemustest.

Investeeringutest tuleb eelistada linna arengukavas toodud investeeringuid, teisi investeeringuid, mis võimaldavad kulude kokkuhoidu, avaliku teenuse paremat kättesaadavust, kvaliteeti ja ohutust.

Finantseerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente: 1) pikaajaliste kohustuste võtmine; 2) võetud kohustuste tagasimaksmine.

Finantseerimistegevuse rahavoogudes on kesksel kohal netovõlakoomus ehk võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade (raha ja pangakontodel olevaid vahendeid) kogusumma vahe, kus netovõlakoomuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud kohustused.

Kui netovõlakoomus ületab lubatud piirmäära ei anta eurotoetusi enne kui linn on jõudnud piirmäära sisse.

2019. aasta alguse seisuga oli linnal 3 laenu kogumahuga 2,4 miljonit eurot. 2019. aastal sõlmiti mittekatkestatav üürileping büroohoone ruumide üürimiseks, mis mõjutab linna netovõlakoomust. Üüriperiood on 15 aastat ja summa 2,3 miljonit eurot. Strateegia perioodil on võimalik võtta uusi kohustusi üle 2,0 miljoni euro.

Tabel 15. Finantseerimistegevus 2018-2023

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Finantseerimistegevus	-259 882	-229 095	637 618	-373 404	-374 589	-375 784
Kohustuste võtmine (+)	0	40 000	1 010 740	0	0	0
Kohustuste tasumine (-)	-259 882	-269 095	-373 122	-373 404	-374 589	-375 784
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	1 212 243	-371 723	-345 634	-297 645	-154 592	111 974
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+ suurenemine /- vähenemine)	1 722 845	448 312	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	1 212 243	840 520	494 886	197 241	42 649	154 623

Võlahohustused kokku aasta lõpu seisuga	2 450 766	4 524 058	5 008 183	4 481 286	3 953 204	3 423 927
<i>sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent</i>		2 302 387	2 148 894	1 995 401	1 841 908	1 688 415

Eelseisvad vajalikud investeeringud eeldavad finantseerimistingute mahu suurendamist, sest põhitegevuse tulemi ei ole nende katmiseks üksi piisav. 2020-2023 on kavas võtta üle 1 miljoni euro projektide omafinantseeringute tagamiseks ja tagastada kohustusi umbes 1,5 miljonit eurot.

Uute laenude puhul on oluline, et laenu tagasimakseperiood ei ületaks investeeringu kasulikku eluiga ja intresside (mis hetkel on madalad) kasvu risk ei jääks pikale perioodile. Võlahohustuste võtmisel peab olema tähelepanelik. Ülejõu käiv võlakoormus tähendab omavalitsuse arengu seiskumist mitmeks aastaks.

2018. aasta lõpuseisuga oli linna netovõlakoormus 15,2% ja selle ülemmäär 100%, 2019. aasta lõpul eeldatavalt vastavalt 44,8% ja 60 %. 2020. aastal linna netovõlakoormus suureneb (57,1%), seoses laenu võtmise planeerimisega. 2021. aastast väheneb netovõlakoormus. 2023. aastal on netovõlakoormus alla 40%. Aastatel 2020-2022 on netovõlakoormuse ülemmäär 60%, 2023. aastal 61,4%.

Tabel 16. Netovõlakoormuse lubatud ja tegelik määr

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Netovõlakoormus (eurodes)	1 238 523	3 683 538	4 513 297	4 284 045	3 910 555	3 269 304
Netovõlakoormus (%)	15,2%	44,8%	57,1%	52,9%	47,0%	38,3%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	8 159 176	4 933 373	4 744 836	4 863 035	4 987 280	5 242 206
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	100,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	61,4%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	6 920 653	1 249 835	231 539	578 990	1 076 725	1 972 902

Iga aasta lõpuks on ette nähtud likviidsete varade reservid, mida võib kasutada omafinantseeringuna investeringuprojektide planeerimisel. Likviidsete varade olemasolu vähendab netovõlakoormust ja suurendab vaba netovõlakoormust:

Tabel 17. Likviidne vara

	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	1 212 243	-371 723	-345 634	-297 645	-154 592	111 974
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	1 212 243	840 520	494 886	197 241	42 649	154 623
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	6 920 653	1 249 835	231 539	578 990	1 076 725	1 972 902

4.4. Arvestusüksus ja finantsdistipliin

Arvestusüksuse koosseisu kuuluvad kohalik omavalitsus ise ja temast sõltuvad üksused (*omavalitsuse ettevõtted, SA-d, MTÜ-d*), kes saavad riigilt või omavalitsuselt üle 50% tuludest või omavalitsuselt toetust või renditulu üle 10% tuludest.

Narva-Jõesuu linnal on 3 sõltuvat üksust:

- KA Vaiko AS
- Vaivara Sinimägede SA
- Sihtasutus Narva-Jõesuu sadam

Arvestusüksuse eelarvesrateegia koostamisel on arvestatud nende üksuste finantsnäitajatega. Sõltuvate üksuste põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse arvutamiseks rakendatakse samuti finantsdistipliini tagamise meetmed:

- sõltuvate üksuste kinnipidamine põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest
- sõltuvate üksuste kinnipidamine netovõlakoormuse ülemmäärast seadusandluses kehtestatud tähenduses.

Põhitegevuse tulemi lubatav väärtus aruandeaasta lõpu seisuga on null või positiivne. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem on arvestatud nii, et linn suudaks katta ära laenu tagasimaksud ja intressid.

Netovõlakoormus leitakse võlakohustuste kogusumma ja likviidsete varade kogusumma vahena.

Tabel 18. Sõltuvate üksuste konsolideeritud põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus 2018-2023

Sõltuvad üksused KOKKU (konsolideeritud)	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	749 122	1 427 341	1 083 000	1 095 705	1 108 546	1 121 525
<i>sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt</i>	565 097	1 252 208	915 200	926 777	938 134	949 667
Põhitegevuse kulud kokku (+)	1 585 007	881 330	1 030 576	1 043 683	1 055 770	1 068 054
Põhitegevustulem	-835 885	546 011	52 424	52 022	52 776	53 471
Investeermistegevus kokku (+/-)	-211 448	-475 758	0	0	0	0
Eelarve tulem	-1 047 333	70 253	52 424	52 022	52 776	53 471
Finantseerimistegevus (-/+)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-419 595	-28 189	52 424	52 022	52 776	53 471
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	627 738	-98 442	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	62 027	33 838	86 262	138 284	191 060	244 531
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Tabel 19. Narva-Jõesuu linna arvestusüksuse eelarvestrateegia koond (edaspidi baasstsenaarium)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Arvestusüksuse põhitegevuse tulud	8 343 201	8 397 422	8 075 861	8 273 985	8 482 546	8 712 146
<i>sh KOV põhitegevuse tulud</i>	8 159 176	8 222 289	7 908 061	8 105 057	8 312 134	8 540 288
Arvestusüksuse põhitegevuse kulud	-7 811 380	-7 259 695	-7 504 579	-7 695 102	-7 771 709	-7 938 466
<i>sh KOV põhitegevuse kulud</i>	-6 791 470	-7 630 573	-7 389 203	-7 578 196	-7 654 073	-7 820 079
Arvestusüksuse investeermistegevus	-1 829 873	-1 658 414	-1 502 109	-451 103	-438 063	-232 450
<i>sh KOV investeermistegevus</i>	-1 618 425	-1 182 656	-1 502 109	-451 103	-438 063	-232 450
Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	531 820	1 137 727	571 282	578 883	710 837	773 680
<i>KOV põhitegevuse tulem</i>	1 367 705	591 716	518 858	526 861	658 061	720 209
Arvestusüksuse eelarvetulem	-1 298 053	-520 687	-930 827	127 780	272 774	541 230
<i>KOV eelarvetulem</i>	-250 720	-590 940	-983 251	75 758	219 998	487 759
Arvestusüksuse võlakohustused	2 450 766	4 524 058	5 008 183	4 481 286	3 953 204	3 423 927
<i>sh KOV võlakohustused</i>	2 450 766	4 524 058	5 008 183	4 481 286	3 953 204	3 423 927
Arvestusüksuse likviidne vara	1 274 270	874 358	581 149	335 526	233 710	399 156
<i>sh KOV likviidne vara</i>	1 212 243	840 520	494 887	197 242	42 650	154 625
Arvestusüksuse netovõlakoormuse määr	14,1%	43,5%	54,8%	50,1%	43,8%	34,7%
Arvestusüksuse netovõlakoormuse ülemäär	60,0%	81,3%	60,0%	60,0%	61,1%	63,9%
<i>KOV netovõlakoormuse määr</i>	15,2%	44,8%	57,1%	52,9%	47,0%	38,3%
<i>KOV netovõlakoormuse ülemäär</i>	100,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	61,4%

Kokkuvõte

Narva-Jõesuu linn peab strateegiaperioodil kinni omavalitsusele riigi poolt kehtestatud finantsdistsipliini tagamise meetmetest. Finantsdistsipliini tagamise eesmärk on maandada riske, mis võivad põhjustada finantsraskuste teket. Pikalt püsiv ülejõu käiv võlakoormus või jooksvate tulude puudujääk on peamised finantsraskuste tekkimise põhjused. Finantsraskuste tekkimine tähendab elanikele teenuste kättesaadavuse halvenemist, sest eelarve jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleb hakata kärpima kulusid.

Kaks suure tähtsusega asjaolu mõjutab linna eelarvepositsiooni, võimet rahastada põhitegevusi ja investeeringuvõimet:

- elanikkonna arvu vähenemine ja elanikkonna vananemine, mis mõjutavad maksumaksjate arvu ja üksikisiku tulumaksu laekumist;

-ressursitasude laekumine on sõltuv väliskeskkonnast ehk ei ole kindel ja täpselt prognoositav. Laekumine sõltub tootmisettevõtete poolt kaevandatud põlevkivi mahust ja riigi poliitikast laekumiste jagamisel omavalitsustega.

Tulumaks ja ressursitasud moodustavad üle poole linna tuludest ja neid laekumisi kasutatakse personali-, majandamiskulude ja investeerimistegevuse katmiseks.

Narva-Jõesuu linna finantsolukord võimaldab strategiaperioodil ellu viia arengukavas planeeritud investeringuid väärtuses 5,6 miljonit (s.h. kaasrahastus 3,2 miljonit) eurot. Seejuures tuleb arvestada, et iga tehtud investering mõjutab hiljem tegevuskulusid. Kuna põhitegevuse tulem on plaanitud igal aastal positiivne, tagab see valmisoleku ka võimaliku majanduslanguse olukorras korraldada igapäevaelu ning tasuda iga-aastaselt ka laenudega võetud tagasimaksete kohustusi.

Tundlikkusanalüüs

RISKISTSENAARIUM A - sissetulekute väiksem kasv

Võrreldes baasstsenaariumiga on elanike ehk maksumaksjate sissetulekute aastane kasv strateegia perioodi igal aastal **5%** väiksem:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Arvestusüksuse põhitegevuse tulud	8 343 201	8397422	7982028	8206871	8446211	8665572
<i>sh KOV põhitegevuse tulud</i>	<i>8 159 176</i>	<i>8222289</i>	<i>7814228</i>	<i>8037943</i>	<i>8275799</i>	<i>8493714</i>
Arvestusüksuse põhitegevuse kulud	-7 811 380	-7259695	-7504579	-7695102	-7771709	-7938466
<i>sh KOV põhitegevuse kulud</i>	<i>-6 791 470</i>	<i>-7630573</i>	<i>-7389203</i>	<i>-7578196</i>	<i>-7654073</i>	<i>-7820079</i>
Arvestusüksuse investeerimistegevus	-1 829 873	-1658414	-1502109	-451103	-438063	-232450
<i>sh KOV investeerimistegevus</i>	<i>-1 618 425</i>	<i>-1182656</i>	<i>-1502109</i>	<i>-451103</i>	<i>-438063</i>	<i>-232450</i>
Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	531 820	1137727	477449	511769	674502	727106
<i>KOV põhitegevuse tulem</i>	<i>1 367 705</i>	<i>591716</i>	<i>425025</i>	<i>459747</i>	<i>621726</i>	<i>673635</i>
Arvestusüksuse eelarvetulem	-1 298 053	-520687	-1024660	60666	236439	494656
<i>KOV eelarvetulem</i>	<i>-250 720</i>	<i>-590940</i>	<i>-1077084</i>	<i>8644</i>	<i>183663</i>	<i>441185</i>
Arvestusüksuse võlakohustused	2 450 766	4524058	5008183	4481286	3953204	3423927
<i>sh KOV võlakohustused</i>	<i>2 450 766</i>	<i>4524058</i>	<i>5008183</i>	<i>4481286</i>	<i>3953204</i>	<i>3423927</i>
Arvestusüksuse likviidne vara	1 274 270	874358	487316	174579	36428	155301
<i>sh KOV likviidne vara</i>	<i>1 212 243</i>	<i>840520</i>	<i>401054</i>	<i>36295</i>	<i>-154632</i>	<i>-89230</i>
Arvestusüksuse netovõlakoormuse määr	14,1%	43%	57%	52%	46%	38%
Arvestusüksuse netovõlakoormuse ülemmäär	60,0%	81%	60%	60%	60%	61%
<i>KOV netovõlakoormuse määr</i>	<i>15,2%</i>	<i>45%</i>	<i>59%</i>	<i>55%</i>	<i>50%</i>	<i>41%</i>
<i>KOV netovõlakoormuse ülemmäär</i>	<i>100,0%</i>	<i>60%</i>	<i>60%</i>	<i>60%</i>	<i>60%</i>	<i>60%</i>

RISKISTSENAARIUM B - Elanike arvu vähenemine

Võrreldes baasstsenaariumiga on elanike arv strateegia perioodil **5%** väiksem:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Arvestusüksuse põhitegevuse tulud	8 343 201	8397422	8077748	8184214	8388376	8613927
<i>sh KOV põhitegevuse tulud</i>	<i>8 159 176</i>	<i>8222289</i>	<i>7909948</i>	<i>8015286</i>	<i>8217964</i>	<i>8442069</i>
Arvestusüksuse põhitegevuse kulud	-7 811 380	-7259695	-7504579	-7695102	-7771709	-7938466
<i>sh KOV põhitegevuse kulud</i>	<i>-6 791 470</i>	<i>-7630573</i>	<i>-7389203</i>	<i>-7578196</i>	<i>-7654073</i>	<i>-7820079</i>
Arvestusüksuse investeerimistegevus	-1 829 873	-1658414	-1502109	-451103	-438063	-232450
<i>sh KOV investeerimistegevus</i>	<i>-1 618 425</i>	<i>-1182656</i>	<i>-1502109</i>	<i>-451103</i>	<i>-438063</i>	<i>-232450</i>
Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	531 820	1137727	573169	489112	616667	675461
<i>KOV põhitegevuse tulem</i>	<i>1 367 705</i>	<i>591716</i>	<i>520745</i>	<i>437090</i>	<i>563891</i>	<i>621990</i>
Arvestusüksuse eelarvetulem	-1 298 053	-520687	-928940	38009	178604	443011
<i>KOV eelarvetulem</i>	<i>-250 720</i>	<i>-590940</i>	<i>-981364</i>	<i>-14013</i>	<i>125828</i>	<i>389540</i>

Arvestusüksuse võlakohustused	2 450 766	4524058	5008183	4481286	3953204	3423927
<i>sh KOV võlakohustused</i>	<i>2 450 766</i>	<i>4524058</i>	<i>5008183</i>	<i>4481286</i>	<i>3953204</i>	<i>3423927</i>
Arvestusüksuse likviidne vara	1 274 270	874358	583036	247641	51656	118883
<i>sh KOV likviidne vara</i>	<i>1 212 243</i>	<i>840520</i>	<i>496774</i>	<i>109357</i>	<i>-139404</i>	<i>-125648</i>
Arvestusüksuse netovõlakoormuse määr	14,1%	43%	55%	52%	47%	38%
Arvestusüksuse netovõlakoormuse ülemmäär	60,0%	81%	60%	60%	60%	60%
<i>KOV netovõlakoormuse määr</i>	<i>15,2%</i>	<i>45%</i>	<i>57%</i>	<i>55%</i>	<i>50%</i>	<i>42%</i>
<i>KOV netovõlakoormuse ülemmäär</i>	<i>100,0%</i>	<i>60%</i>	<i>60%</i>	<i>60%</i>	<i>60%</i>	<i>60%</i>

RISKISTSENAARIUM C - Ressursitasude väiksem kasv

Võrreldes baasstsenaariumiga on ressursitasude kasv strateegia perioodil **5%** väiksem:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Arvestusüksuse põhitegevuse tulud	8 343 201	8397422	7995861	8193985	8402546	8632146
<i>sh KOV põhitegevuse tulud</i>	<i>8 159 176</i>	<i>8222289</i>	<i>7828061</i>	<i>8025057</i>	<i>8232134</i>	<i>8460288</i>
Arvestusüksuse põhitegevuse kulud	-7 811 380	-7259695	-7504579	-7695102	-7771709	-7938466
<i>sh KOV põhitegevuse kulud</i>	<i>-6 791 470</i>	<i>-7630573</i>	<i>-7389203</i>	<i>-7578196</i>	<i>-7654073</i>	<i>-7820079</i>
Arvestusüksuse investeerimistegevus	-1 829 873	-1658414	-1502109	-451103	-438063	-232450
<i>sh KOV investeerimistegevus</i>	<i>-1 618 425</i>	<i>-1182656</i>	<i>-1502109</i>	<i>-451103</i>	<i>-438063</i>	<i>-232450</i>
Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	531 820	1137727	491282	498883	630837	693680
<i>KOV põhitegevuse tulem</i>	<i>1 367 705</i>	<i>591716</i>	<i>438858</i>	<i>446861</i>	<i>578061</i>	<i>640209</i>
Arvestusüksuse eelarvetulem	-1 298 053	-520687	-1010827	47780	192774	461230
<i>KOV eelarvetulem</i>	<i>-250 720</i>	<i>-590940</i>	<i>-1063251</i>	<i>-4242</i>	<i>139998</i>	<i>407759</i>

Arvestusüksuse võlakohustused	2 450 766	4524058	5008183	4481286	3953204	3423927
<i>sh KOV võlakohustused</i>	<i>2 450 766</i>	<i>4524058</i>	<i>5008183</i>	<i>4481286</i>	<i>3953204</i>	<i>3423927</i>
Arvestusüksuse likviidne vara	1 274 270	874358	501149	175526	-6290	79156
<i>sh KOV likviidne vara</i>	<i>1 212 243</i>	<i>840520</i>	<i>414887</i>	<i>37242</i>	<i>-197350</i>	<i>-165375</i>
Arvestusüksuse netovõlakoormuse määr	14,1%	43%	56%	53%	47%	39%
Arvestusüksuse netovõlakoormuse ülemmäär	60,0%	81%	60%	60%	60%	60%
<i>KOV netovõlakoormuse määr</i>	<i>15,2%</i>	<i>45%</i>	<i>59%</i>	<i>55%</i>	<i>50%</i>	<i>42%</i>
<i>KOV netovõlakoormuse ülemmäär</i>	<i>100,0%</i>	<i>60%</i>	<i>60%</i>	<i>60%</i>	<i>60%</i>	<i>60%</i>

Riskistsenaariumite rakendamisel tuleb vähendada põhitegevuse kulusid, et tagada positiivset põhitegevuse tulemit ja likviidse vara olemasolu piisaval määral planeeritud investeerimistegevuse teostamiseks.

Peamised tegurid, mis annavad võimaluse põhitegevuse kulusid vähendada:

- alaeelarvetes sisemiste ressurside otsimine;
- hoonete ja rajatiste maksimaalne kasutamine;
- linna varadega seotud kulude alandamine varade vähendamise teel, s.h. varade müük, amortiseeritud hoonete lammutamine;
- linna asutuste reorganiseerimise võimalused.

